

กับสุขภาพคนพิการ

กิจกรรมการลงพื้นที่เพื่อออกเยี่ยมบ้านในวันนี้ เป็นครั้งแรกหลังจากลาออกจากราชการมาร่วม 10 ปี แต่ด้วยภารกิจงานสร้างเสริมทันตสุขภาพคนพิการ ของสถาบันส่งเสริมสุขภาพคนพิการ ทำให้มีโอกาสพิเศษในการออกพื้นที่เยี่ยมบ้านคนพิการกับโรงพยาบาลบางใหญ่ ในคราวนี้

ทีมเยี่ยมบ้านประกอบด้วยพี่หมอฟันจากโรงพยาบาลบางใหญ่ เจ้าหน้าที่ อสม. และที่ขาดไม่ได้ คือคนขับรถคะ ทีมเราไปเยี่ยมบ้านผู้พิการทางสติปัญญาที่มีรายนามอยู่ในทะเบียนคนพิการของโรงพยาบาลบางใหญ่ ที่ประทับใจเป็นพิเศษเป็นบ้านไทยโบราณริมน้ำของสาวสวยชื่อพี่อุ้มคะ พี่อุ้มอายุ 40 เศษ เป็นคนน่ารัก รูปร่างต้วน้อย อารมณ์ดีดี (เฉพาะกับคนคุ้นเคยเท่านั้น) ซึ่งคนคุ้นเคยสุด ๆ ที่ช่วยให้การไปเยี่ยมเยียนพี่อุ้มเป็นไปอย่างเนียนแต่เนียนว่า ก็ไม่พ้นคนสำคัญของชุมชน คือ อสม. ที่ไปกับเราด้วยนั่นเองคะ พี่กุ๋ อสม. ประจำหมู่ 6 รู้จักมักจี่สนิทสนมกับพี่อุ้มมาก ๆ ช่วยสอนพี่อุ้มใช้แปรงสีฟันไฟฟ้าที่กดแล้วมีเสียงดังวื้อ ๆ ๆ พร้อมหัวแปรงหมุนตัว ๆ ๆ สร้างความฉงนสนเท่ห์กับพี่อุ้มไม่น้อยเลยทีเดียว

หลังจากพี่อุ้มหายตื่นตะลึงกับเสียงเครื่องจักรหมุนเองได้ที่หน้าตาคล้ายแปรงสีฟันแล้ว กองเชียร์ก็เฮโลชวนเชิญให้พี่อุ้มทดลองใช้แปรงสีฟันด้ามใหม่ที่ทีมเยี่ยมนำไปสอนทันตสุขศึกษา พี่อุ้มเชียร์ขึ้นคะ ฉันทึ่งคิดว่าพี่อุ้มจับแปรงสีฟันไฟฟ้าอย่างถนัดถนี้ มิได้สนใจสงสัยใด ๆ ต่อเสียงหรืออาการสั้น ๆ ของแปรงสีฟันไฮโซนี้แต่อย่างใด...พี่อุ้มตั้งใจแปรงฟันอย่างมุ่งมั่นคะ ...โอ้แม่คุณ 3 นาทีผ่านไปผ่านล่วงเลยแล้ว พี่อุ้มเธอแปรงฟันได้เก่งกาจยิ่งกว่านักเรียนทันตแพทย์บางคนเสียอีก (ฉันเอง) คงด้วยความที่นาน ๆ จะมีคนแปลก ๆ มาเชียร์พี่อุ้มให้แปรงฟันอย่างเต็มรูปแบบนี่เสียที จึงสังเกตเห็นได้ชัดว่าฟองยาสีฟันนั้นกลายเป็นสีชมพูสด ๆ เลยละคะ หลังแปรงฟันเสร็จ พี่หมอฟันตรวจฟันเอ่ยปากชมว่าฟันพี่อุ้มขาววาววับขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มองไปมองมาก็ปะกับคราบหินปูนสีเขี้ยวเข้มมากมายตามคอฟันขอบเหงือก คุณหมอพี่และคุณหมอน้องที่ไปเยี่ยมบ้านพี่อุ้มด้วยกันก็มองตากันปริบ ๆ เอ...พี่อุ้มน่าจะได้รับบาดเจ็บหินปูนเพื่อบรรเทาอาการเหงือกอักเสบและลดคราบหินปูนเขี้ยว ๆ นี่ลงบ้างนะเนี่ยนะ... แต่จะเริ่มต้นอย่างไรกันดีละ สำหรับสาวสวยคนพิเศษร่างใหญ่คนนี้ อืมมมม..คุณหมอพี่ คุณหมอ

น้อง ขออนุญาตกลับฐานที่ตั้งเดิม ไปคิดแนวทางการรักษาที่เหมาะสมเป็นการบ้านต่อไปค่ะ

จากการเยี่ยมบ้านพี่อุ้ม ฉันได้เรียนรู้มากมาย ดูช่างแตกต่างจากที่ฉันนั่งทางในแล้วคิดเอาเองอย่างยิ่ง ฉันรู้สึกดีมากๆ กับการทำหน้าที่เพื่อนบ้านและญาติสนิทมิตรสหายของคนในชุมชนเดียวกัน ผ่านตำแหน่งที่เรียกกันอย่างเป็นทางการว่า อสม. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คงเป็นไปไม่ได้เลยที่คนพิการในชุมชนจะไร้วางใจให้คนแปลกหน้าอย่างคุณหมอคณพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหน้าตาแปลก ๆ ทั้งหลายเข้าไปนั่งเล่น นั่งคุยถึงเรือนชานกันได้ง่าย ๆ นอกจากนี้มีคนรู้จักที่คนพิการรู้สึกสนิทใจนำไปก่อน และเชื่อมโยงพวกเราชาวสาธารณสุขจุดเป็นมิตรใหม่อีกคนที่เสนอตัวเข้ามาทำควมรู้จัก

อีกเรื่องที่ผมทำก็คือทำที่ของพี่อุ้มหลังจากปราบความพยศของเจ้าแปรงสีฟันไฟฟ้าร้องได้สั้นได้สำเร็จ พี่อุ้มจับแปรงสีฟันที่กำลังสั่นอย่างมั่นคง และสามารถใช้แปรงสีฟันได้ด้วยท่าที่ปกติธรรมดาและคุ้นเคยเป็นที่สุด ความรู้เก่าดั้งเดิมที่สะสมมาตั้งแต่ฉันเป็นนิสิต ผังหัวทึบ ๆ ของฉันมาว่าคนพิการนั้นคู่ควรกับแปรงสีฟันพิเศษดังเช่นแปรงสีฟันไฟฟ้ามากกว่าแปรงสีฟันธรรมดาสามัญทั่วไป ซึ่งอาจจะไม่แนตามันนั้นเสมอไปนะคะ เพราะคนพิการส่วนใหญ่ในชุมชนจริง ๆ คงจะน้อยคนนักที่ได้รับการสัมผัสเพื่อสอนทันตสุขศึกษาถึงเรือนชานด้วย gift set ทันตสุขภาพ-ไฮไซและมีแปรงสีฟันไฟฟ้า พร้อมรีฟิลและถ่านอีก 4 ก้อน เช่นที่พี่อุ้มได้รับ

นั่นสินะ...ปกติแล้วพวกเค้าแปรงฟันอย่างไรกันล่ะ พวกเค้าก็ต้องใช้แปรงสีฟันธรรมดา ๆ ที่หาซื้อได้ในชุมชนและญาติ ๆ รวมทั้งเพื่อนบ้านคนในชุมชนช่วยกันสอนการใช้แปรงสีฟันเท่าที่ทำได้ เพื่อให้คนพิเศษเหล่านั้นสามารถดูแลตนเองเป็นพื้นฐานได้บ้าง โดยที่ไม่เป็นภาระกับคนในครอบครัวและคนในชุมชน ซึ่งต่างก็หาเช้ากินค่ำต้องทำงานกันทั้งนั้น แปรงสีฟันไฟฟ้าอาจไม่ใช่สิ่งวิเศษที่ช่วยให้คนพิการมีสุขภาพช่องปากดีขึ้น แต่ในความรู้สึกของฉัน การเยี่ยมบ้านในวันนี้ การมีกิจกรรมการสอนทันตสุขศึกษาถึงบ้านของคนพิการในชุมชนนั้น เปรียบเสมือนของขวัญชิ้นพิเศษที่หมอบันให้อย่างตั้งใจ คล้ายดังเป็นสะพานเชื่อมกลุ่มคนพิการที่อยู่ตามบ้าน ให้เข้าใกล้ห้องฟัน ให้เข้าใกล้การดูแลรักษาฟัน เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ในชุมชนมากขึ้นอีกสักนิด

จริงอยู่ที่บางครั้งสิ่งที่เรานำไปให้อาจจะไม่ใช่สิ่งที่พวกเค้าต้องการรับก็เป็นได้ แล้วอะไรคือสิ่งที่ใช่และเหมาะสมสำหรับทุก ๆ คน สำหรับคนพิการที่มีอยู่ในทุก ๆ ชุมชนซึ่งต่างต้องการรับการดูแลฟันจากทันตบุคลากร และสำหรับทันตบุคลากรที่ต้องทำหน้าที่ดูแลทันตสุขภาพของทุก ๆ คนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายรวมถึงกลุ่มคนพิการที่ไม่สะดวกในการเดินทาง มีความยากลำบากในการดำรงชีวิตประจำวัน และมีข้อจำกัดทางกายภาพอีกหลายอย่างด้วย

ยังเป็นคำถามที่ ต้องการคำตอบและต้องการทีมงานมาช่วยกันหาคำตอบ ช่วยกันคิดรูปแบบกระบวนการพัฒนาเข้าถึงการบริการทันตสุขภาพของกลุ่มคนพิการอย่างเหมาะสม เป็นไปได้และยั่งยืนด้วยความเท่าเทียมกันในฐานะเป็นประชาชนคนไทย ท่านใดสนใจเข้าร่วมงานทันตสุขภาพคนพิการ โทร 08 3493 4543 ติดต่อพูดคุยกับหมอบ้อ (ทพญ. นิธิมา เสริมสุธิอนุวัฒน์) ผู้รับผิดชอบประเด็นส่งเสริมทันตสุขภาพในคนพิการ ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการได้โดยตรงเลยนะคะ 📌